

Newsletter analityczny nr 19 (6–19.01.2015)

Program „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” Ośrodka Analiz Politologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

Najważniejsze wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu 6-19 stycznia 2015 r.

W ciągu ostatnich dwóch tygodni media skupiały się na zaproponowanej przez polski rząd reformie górnictwa oraz związanych z nią strajków górników. Istotnym wydarzeniem było również przyjęcie przez Sejm projektu ustawy o odnawialnych źródłach energii.

Komentarz:

16 stycznia okazał się bardzo istotnym dniem z punktu widzenia polskiego bezpieczeństwa energetycznego. Tego dnia Sejm przyjął pozwalającą na realizację rządowego programu naprawy Kompanii Węglowej nowelizację ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego na oraz projekt ustawy o odnawialnych źródłach energii. Zasadniczym dylematem, który należało rozstrzygnąć w drugiej ustawie był model rozwoju energetyki odnawialnej w Polsce. Rząd i większość parlamentarna opowiadała się za systemem aukcyjnym, który promuje dużych producentów energii, z kolei opozycja podnosiła chęć rozwoju małych producentów energii, czyli energetykę obywatelską zwaną również prosumencką (producent i konsument w jednym) opartą na feed in tariffs, czyli stałych cenach odbioru prądu do sieci. W przyjętej ustawie zachowano system aukcyjny dla dużych instalacji, ale również poprzez poparcie wniosku mniejszości przez głosy PiS, SLD, Twój Ruch oraz część koalicyjnego PSL (rozkład głosów można pobrać klikając [tutaj](#)) wprowadzono system *feed in tariffs* dla małych instalacji do 10 kW. Kluczowe znaczenie w głosowaniu odegrał PiS, który w roku wyborów prezydenckich i parlamentarnych pokazał, iż w kwestii OZE jest bardziej proobywatelski i społeczny niż Platforma Obywatelska.

Stworzony ustawą model rynku OZE może być elastycznie zarządzany, ale również wyrównuje dysproporcje między koncernami a obywatelami. Choć przyjęte rozwiązania nie są doskonałe, bowiem brak w nich zapisów dotyczących spółdzielni energetycznych, mieszkaniowych, czy wspólnot, to przybliżają one Polskę do globalnych trendów rozwoju energetyki. W 2014 roku w Europie w OZE zainwestowano 66 mld USD (wzrost o 1%), w Chinach 89,5 mld USD, Stanach Zjednoczonych 51,8 mld USD (wzrost o 8%), a w Japonii 41,3 mld USD (wzrost o 12%) w porównaniu z 2013 r. Polska jest na początku tej drogi.

Dzięki postępowi technologicznemu, obecnie nie tylko wielkie koncerny mogą wzmacniać bezpieczeństwo energetyczne kraju, ale może to robić również każdy obywatel produkujący, czy konsumujący energię pod różną postacią. Wpływ regulacji na bezpieczeństwo energetyczne będzie zależeć od skali zainteresowania obywateli i korporacji tego typu działalnością oraz od szczegółowych regulacji rządowych. Istotnymi czynnikami wpływającymi na rozwój OZE są ceny ropy naftowej i gazu oraz zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego (patrz szerzej wystąpienie dr K. Książopolskiego pt. *„Enhancing Economic Security through the Development of Renewable Energy Sources in Europe – Myth or Reality”*). Potencjalne korzyści płynące z ustawy to z perspektywy bezpieczeństwa przede wszystkim:

- zmniejszenie podatności Polski na zmiany cen importowanych surowców energetycznych ergo poprawa bezpieczeństwa ekonomicznego,
- rozproszona sieć producentów bardziej odporna na zakłócenia w wypadku konfliktu zbrojnego, ataku terrorystycznego, czy cyberataku,
- ograniczenie wydatków gospodarstw domowych poprzez ograniczenie kosztów zakupu energii oraz ograniczenie ryzyka związanego ze zmiennością cen, czego efektem będzie wzrost popytu i wzmocnienie struktur społecznych,
- kreowanie miejsc pracy w szeroko pojętej branży energetyki odnawialnej ergo zwiększenie potencjału małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce,
- zmniejszenie deficytu handlowego z Federacją Rosyjską i ograniczenie dopływu dewiz do Federacji Rosyjskiej ergo wzmocnienie mechanizmu sankcji.

Kluczowymi problemami w zastosowaniu OZE są kwestie implementacji technologii we wszystkich gałęziach produkcji i usług, szczególnie w transporcie oraz możliwości magazynowania energii. W tych obszarach prowadzone są jednak bardzo intensywne badania naukowe, co zwiększa prawdopodobieństwo przełomu w najbliższych latach.

Inne istotne wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu 6-19 stycznia 2015 r.

Europa i świat:

7.01 – Christophe McGlade i Paul Ekins z University College London opublikowali w czasopiśmie “Nature” artykuł, z którego wynika, że aby do połowy XXI w. zachować poziom temperatur na poziomie nie wyższym niż 2 °C powyżej średniej z czasów przedindustrialnych, konieczne jest utrzymanie latach 2011-2050 emisji CO₂ na poziomie 870-1240 gigaton. Oznacza to, że jedna trzecia globalnych zasobów ropy, połowa gazu i ponad 80% pozostałych zasobów węgla musi pozostać w ziemi.

9.01 – Komisja Europejska zapowiedziała, że trzecia transza pomocy dla Ukrainy (1,8 mld EUR) zostanie przekazana m.in. dopiero po dostosowaniu się tego kraju do trzeciego pakietu energetycznego UE.

9.01 – Komisję ds. przemysłu, energii i badań naukowych Parlamentu Europejskiego (ITRE) pod przewodnictwem prof. Jerzego Buzka przedstawiła projekt Strategii Bezpieczeństwa Energetycznego UE.

12.01 – Gazprom, pomimo sankcji, kontynuuje prace przy projekcie terminala Baltic LNG.

12.01 – Algierski Sonatrach zadeklarował przeznaczenie w ciągu najbliższych 20 lat 70 mld USD na rozwój sektora gazu łupkowego.

12.01 – Grecki rząd wprowadził system net-meetingu, którym mają zostać objęte systemy fotowoltaiczne o mocy do 500 kW.

13.01 – Amerykańska firma SunEdison zapowiedziała budowę w indyjskim stanie Karnataka 5 GW instalacji fotowoltaicznych.

14.01 – Komisja Europejska uznała, że Koleje Litewskie ograniczały konkurencję blokując Orlenowi możliwość korzystania z alternatywnych połączeń.

15.01 – W chińskim mieście Junlian zakończono budowę zakładu skraplającego gaz łupkowy, który docelowo ma produkować 300 tys. m³ LNG dziennie.

15.01 – Komisja Europejska zapowiedziała analizę planów Gazpromu obejmujących przeniesienie tranzytu gazu do UE z Ukrainy do Turcji.

15.01 – Litwa, Łotwa i Estonia podpisały deklarację o bezpieczeństwie dostaw energii.

16.01 – Według Solar Foundation, sektor fotowoltaiczny stworzył w 2014 roku w USA więcej miejsc pracy niż sektory związane z wydobyciem i przetwórstwem paliw kopalnych.

Polska:

7.01 – Ewa Kopacz zapowiedziała, że terminal LNG w Świnoujściu będzie gotowy w lipcu br.

7.01 – Urząd Miasta Krakowa ogłosił, że w 2014 roku w mieście zlikwidowano 1,3 tys. pieców i 900 kotłowni na paliwo stałe. Na dotacje wydano 33 mln PLN.

7.01 – Rząd przyjął plan naprawy Kompanii Węglowej, który zakładał likwidację 4 kopalń.

7.01 – W kopalni Brzeszcze rozpoczął się strajk przeciwko ogłoszonemu przez rząd programowi naprawczemu.

8.01 – Zbigniew Stopa, prezes kopalni Bogdanka ogłosił, że w 2014 roku kopalnia zanotowała 10-procentowy wzrost wydobycia.

8.01 – Wojciech Kowalczyk, pełnomocnik rządu ds. reformy górnictwa, poinformował, że Polska nie wprowadzi norm jakościowych dla importowanego węgla.

8.01 – Janusz Piechociński, wiceminister gospodarki zapowiedział, że na terenie zamkniętych w wyniku reformy kopalń, powstaną specjalne strefy ekonomiczne, w których miejsca pracy mają znaleźć zwolnieni górnicy.

9.01 – „Solidarność” ogłosiła, że w kopalniach: Brzeszcze, Bobek-Centrum, Sośnica Makoszowy oraz Pokój strajkuje około 1,3 tys. górników.

9.01 – Ministerstwo Skarbu Państwa na koniec stycznia zapowiedziało ogłoszenie ścieżki konsolidacji polskiego sektora energetycznego.

9.01 – Zbigniew Ziobro, lider Solidarnej Polski zaproponował, by rząd oddał przeznaczone do likwidacji kopalnie do zarządzania spółkom pracowniczym.

9.01 – W Szczytnie oddano do użytku mikro instalację fotowoltaiczną o mocy 40 kW wybudowaną przez spółdzielnię mieszkaniową „Śląska 12”.

9.01 – Platforma Obywatelska przedstawiła projekt ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego, który zakłada m.in. przekazanie kontroli nad spółkami węglowymi do Ministerstwa Skarbu Państwa oraz nabywanie i prowadzenie likwidacji kopalń przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A.

9.01 – Senat zaproponował 20 poprawek do ustawy o biopaliwach.

9.01 – W opinii Włodzimierza Karpińskiego, ministra skarbu państwa, rządowy program polityki energetycznej zostanie ogłoszony na przełomie lat 2017/2018.

10.01 – Zdaniem Macieja Bukowskiego z think-tanku WISE oraz prof. Krzysztofa Żmijewskiego, przyjęcie rządowego programu obejmującego konsolidację górnictwa z energetyką wpłynie na podniesienie cen energii.

10.01 – Kancelaria Prezydenta wystosowała list do premier Ewy Kopacz, w którym wskazała na konieczność pilnego przedstawienia rządowego stanowiska ws. ogłoszonego programu naprawczego górnictwa.

12.01 – Andrzej Duda, europoseł PiS, zaapelował do Bronisława Komorowskiego o weto ws. ustawy o restrukturyzacji górnictwa.

12.01 – Protestujący górnicy z Kompanii Węglowej zablokowali tory w Katowicach.

13.01 – Danuta Ryszkowska-Grabowska, rzecznik Ministerstwa Gospodarki przyznała, że wydłużenie prac nad dokumentem „Polska polityka energetyczna 2050” wynika z dużej ilości zgłoszonych uwag do projektu oraz konieczności dostosowania dokumentu do polityki klimatyczno-energetycznej UE.

14.01 – W Bytomiu i Rudzie Śląskiej odbyły się pikety przeciwko zapowiedzianej przez rząd likwidacji kopalń.

15.01 – Marcin Korolec, wiceminister środowiska przyznał, że na poziomie kilku resortów już od listopada trwają prace nad usystematyzowaniem mechanizmu przyznawania bezpłatnych uprawnień do emisji CO².

15.01 – Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął rezolucję ws. ochrony kopalni „Brzeszcze”.

16.01 – Sejm uchwalił nowelizację ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego.

16.01 – Sejm uchwalił ustawę o odnawialnych źródłach energii.

16.01 – W opinii Koalicji Klimatycznej ustawa o OZE wpłynie na przemiany w energetyce obywatelskiej w Polsce. Mimo tego, eksperci twierdzą jednak, że ustawa nadal wspiera duże koncerny energetyczne.

17.01 – Rząd podpisał z górnictwami związkami zawodowymi porozumienie w sprawie programu naprawczego dla Kompanii Węglowej, które zakłada m.in. powstanie Nowej Kompanii Węglowej oraz odejście od planowanej likwidacji nierentownych kopalń.

18.01 – Janusz Steinhoff, były minister gospodarki stwierdził, że porozumienie rządu z górnictwami nie daje gwarancji na osiągnięcie rentowności Kompanii Węglowej.

Warszawa, 19 stycznia 2014r.

dr Krzysztof M. Księżopolski – Szef Programu „Bezpieczeństwo energetyczne i polityka klimatyczna” OAP UW, adiunkt w Instytucie Stosunków Międzynarodowych UW, autor książek „Ekonomiczne zagrożenia bezpieczeństwa państw” (2004), „Bezpieczeństwo ekonomiczne” (2011), redaktor naukowy publikacji „Bezpieczeństwo ekonomiczne w perspektywie politologicznej” (2012) i „Odnawialne źródła energii w Polsce. Wybrane problemy bezpieczeństwa, polityki i administracji” (2013), współautor podręcznika „Ekonomika bezpieczeństwa państwa w zarysie” (2014), autor wielu artykułów poświęconych zagadnieniu bezpieczeństwa i klimatu.